

MASARYKOVA UNIVERZITA
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
CENTRUM CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Rodinný rozpočet

OVc013 Didaktika finančního vzdělávání na SŠ

Vypracoval: Mgr. Dominik Janko

Datum: 29. 4. 2019

1. Domácnost

Domácnost lze popsat jako společenský a ekonomický subjekt, který vstupuje na trh a chce uspokojit své potřeby. Každá domácnost by měla mít přehled o svých příjmech a výdajích, aby nedocházelo k jejímu zadlužování. K tomu je zapotřebí jisté míry finanční gramotnosti a vědět, co vše obsahuje rodinný rozpočet a jak jej sestavit. Rodinný rozpočet lze definovat jako souhrn plánovaných příjmů a výdajů celé domácnosti za určité období (nejčastěji jeden měsíc). Rodinný rozpočet nám pomáhá udržet svoje finance „pod kontrolou“. Dobře sestavený rodinný rozpočet může odhalit potenciálně nebezpečná místa v našich příjmech a výdajích, ale také na druhou stranu nás může nasměrovat k úsporám. Rodinný rozpočet může být přebytkový či schodkový.

2. Příjmy domácnosti

Příjmy domácnosti tvoří peněžní částky, které získávají členové domácnosti (nejčastěji rodiče). Příjmy nejčastěji pocházejí ze zaměstnání či podnikání, avšak dále se může jednat o sociální dávky, stipendia, příjmy z pronájmů nebo úroky. V následující části textu si rozdělíme příjmy domácnosti do jednotlivých kategorií.

2.1. Aktivní příjmy domácnosti

Mezi aktivní příjmy spadají zejména příjmy ze zaměstnání. Neřadíme sem pouze mzdu, kterou nejčastěji rodič jako zaměstnanec dostává od zaměstnavatele, ale i další benefity jako stravenky či cestovné. Pokud člen domácnosti podniká, tak i výnos z podnikání patří do aktivních příjmů. Do aktivních příjmů lze zařadit i poplatky za autorská práva.

2.2. Pasivní příjmy

Pasivní příjmy tvoří takové příjmy, které nejsou závislé na naší činnosti. Nemusíme vyvíjet tak velkou aktivitu, jako u příjmů aktivních. Spadá sem například pronájem nemovitosti, sociální dávky, úroky z vkladů a výnosy z cenných papírů.

2.3. Nepravidelné příjmy

Do této kategorie příjmů spadají příspěvky od rodičů, výhra v loterii nebo prodej již nepotřebných předmětů. S nepravidelnými příjmy bychom v rodinném rozpočtu neměli počítat, jelikož nikdy nevíme, kdy nám budou k dispozici peníze takto získané.

Příjmy domácnosti dále můžeme dělit na čisté a hrubé. A domácnosti mohou se svými příjmy nakládat pouze v čisté podobě, tak by měly dbát na to, aby na povinném sociálním a zdravotním pojištění neplatily zbytečně více, než musí.

3. Výdaje domácnosti

Výdaje domácnosti jsou peněžní částky, které jsou vynaloženy na chod domácnosti. K nejčastějším výdajům, které musí platit každá domácnost, patří výdaje za potraviny, oblečení, platby elektřiny, vody, plynu. Dále domácnosti platí za pronájem bytu, splácení hypotéky či úvěru a pojištění. Mezi výdaje domácnosti by měla spadat i jistá částka, která jde na spoření. Tato částka slouží k „zalepení“ nepravidelných výdajů, aby rodina nemusela získávat finanční prostředky například prostřednictvím bankovního úvěru, jehož následné splátky mohou nabourat a velmi změnit naplánovaný rodinný rozpočet. Následující část textu bude opět pojednávat o rozdělení výdajů domácnosti.

3.1. Nezbytné výdaje

Do této kategorie výdajů, patří takové výdaje, bez kterých se domácnost v naší společnosti nemůže obejít. Spadá sem nájemné, splácení hypotéky, platba potravin, výdaje za provoz domácnosti (plyn, voda, elektřina), paušál za internet či mobilní telefon.

3.2. Zbytné výdaje

Mezi zbytné výdaje řadíme výdaje, které závisí jen na našem rozhodnutí, a jejich výši můžeme poměrně dobře ovlivnit. Jsou to výdaje na zábavu (návštěvy fitness center, kin, restaurací), nákupy oblečení, vybavení domácnosti či kouření.

3.3. Nepravidelné výdaje

Nepravidelné výdaje jsou neočekávané, avšak víme, že jednou je budeme muset pokrýt. Například porouchání nebo úplné zničení drahého elektrospotřebiče (pračka, lednička), koupě nového kotle či porucha automobilu.

3.4. Investiční výdaje

Jedná se o výdaje, které zahrnují platby na stavební spoření, penzijní pojištění, termínované účty.

Kategorie výdajů	Podíl v %
Domácnost a energie	30
Strava	20
Doprava	20
Splátky úvěru	15
Oblečení	5
Výdaje na zdraví	5
Ostatní	5
Celkem	100

Tab. 1: Doporučený výdajový rozpočet domácnosti

4. Úspora

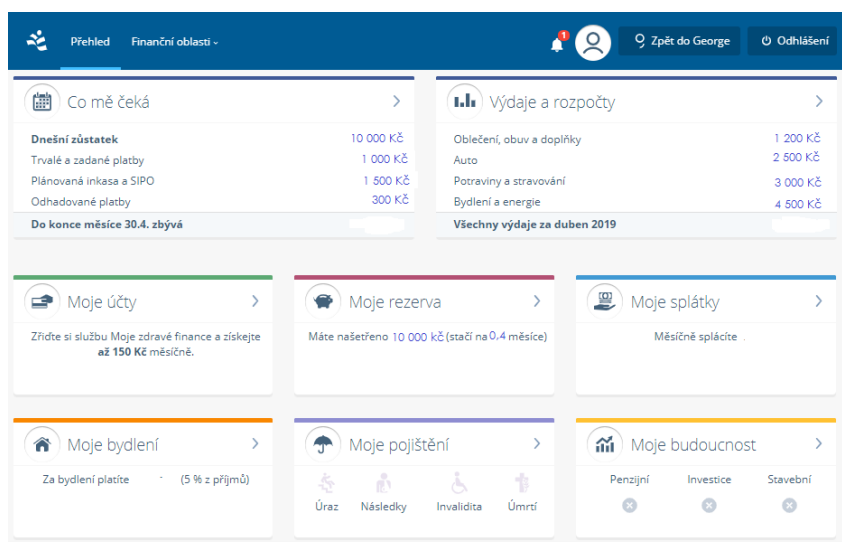
Jedná se o částku, která po odečtení měsíčních výdajů od měsíčních příjmů zbude. Každý rodinný rozpočet by měl s takovou částkou počítat, aby bylo možné zaplatit nepravidelné výdaje, které se čas od času v rodinném rozpočtu objeví. Úspora by měla činit alespoň 3% z příjmu domácnosti.

5. Zadlužení

Zadlužení domácnosti vzniká tehdy, pokud celkové příjmy jsou nižší než celkové výdaje. Zadlužení se dá řešit snížením zbytných výdajů tak, aby celkové příjmy převyšovaly celkové výdaje. Zadlužení se může řešit i půjčkou, kdy půjčka zaplatí část, kterou dlužíme věřiteli, avšak problém řeší pouze z krátkodobého hlediska. Z dlouhodobého hlediska se takovým jednáním rodina dostává do ještě většího zadlužení.

6. Plánování rodinného rozpočtu

K plánování rodinného rozpočtu lze v dnešní době použít počítačové programy, které jsou dostupné online na internetu nebo i dnešní moderní internetové bankovníctví pomáhá udržovat správný rodinný rozpočet (pod podmínkou, že mají manželé společný účet a děti nepracují).

Obrázek 1: Internetové bankovníctví- přehled financí

Rodinný rozpočet lze naplánovat i „po staru“, kdy k jeho sestavení postačí tužka a papír. Prvním krokem k sestavení rodinného rozpočtu je analýza veškerých příjmů a výdajů. Je zapotřebí zmapovat jaké příjmy a výdaje měla rodina za určité časové období (nejlépe za měsíc). Pokud se v delším časovém úseku, kdy kontrolujeme své výdaje, objeví nějaký nepravidelný výdaj, měl by být rozpočítán mezi jednotlivé měsíce, aby nám vyšel průměrný měsíční výdej domácnosti. Pro rodinný rozpočet poslouží následující tabulky.

Příjmy	Měsíčně (Kč)	Ročně (Kč)
Plat (můj a partnera)	40 000	480 000
Přídavky na dítě	2 000	24 000
Sociální a jiné dávky	1 000	12 000
Pobíraný důchod	0	0
Příjem z investic	0	0
Příjem z pronájmu	2 000	24 000
Jiné	1 500	18 000
Příjmy celkem	46 500	558 000

Výdaje	Měsíčně (Kč)	Ročně (Kč)
Nájemné	0	0
Splátka hypotéky	8 500	102 000
Plyn, elektřina, voda	5 000	60 000
Poplatky za odpad	50	600
Benzin/nafta	2 000	24 000
Jízdné	3 000	36 000
Oprava a údržba auta	1 000	12 000
Pojištění auta	300	3 600
Pojištění domácnosti	500	6 000
Potraviny	10 000	120 000
Toaletní potřeby	700	8 400
Oblečení	3 000	36 000
Telefon, TV, internet	500	6 000
Zábava (kino, restaurace...)	750	9 000
Pivo a alkohol	200	2 400
Cigarety	0	0
Dovolená	1 500	18 000
Domácí mazlíček	800	9 600
Dárky (Vánoce, svatby ...)	1 200	14 400
Spoření	1 000	12 000
Jiné	3 500	42 000
Výdaje celkem	43 500	522 000

Shrnutí výsledků	Měsíčně (Kč)	Ročně (Kč)
Příjmy celkem	46 500	558 000
Výdaje celkem	43 500	522 000
Celkem	3 000	36 000

7. Didaktická část

Tématu bude věnována jedna vyučovací hodina. Žáci mají za úkol si donést rodinný rozpočet, na kterém celý měsíc pracovali a zjišťovali potřebné informace.

Vzdělávací oblast: Člověk a svět práce

Vzdělávací obsah: Finance

Klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence občanská

Učivo: rozpočet domácnosti, typy rozpočtu, tok peněz v domácnosti

Výukové metody: slovní, názorně-demonstrační

Část vyučovací hodiny	Čas	Obsah	Pomůcky
Úvodní část	10	Seznámení s učivem- brainstorming, výklad nejdůležitějších pojmů (vysvětlit nejdůležitější pojmy, které se objevili při brainstormingu)	Počítač, projektor, fixy, prezentace
Hlavní část	30	Promítnutí prezentace Zápis do sešitu Ukázka správného rozpočtu Diskuze žáků ve dvojici nad stavem jejich rodinného rozpočtu Možnosti zlepšení rodinného rozpočtu (skupinová diskuze)	Počítač, projektor, prezentace, rodinné rozpočty
Závěrečná část	5	Shrnutí učiva	

Literatura

1) MÁLEK, Petr, Gabriela OŠKRDALOVÁ a Petr VALOUCH. Osobní finance. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5157-7.

2) ŠKVÁRA, Miroslav. Finanční gramotnost. Praha: M. Škvára, 2011. ISBN 978-80-904823-0-2.

Internetové zdroje

1) Jak sestavit rodinný rozpočet - Finanční vzdělávání. Úvod - Finanční vzdělávání [online]. Copyright © [cit. 29.04.2019]. Dostupné z: <http://www.financnivzdelavani.cz/ja-ve-svete-financi/rodinne-finance/jak-sestavit-rodinny-rozpocet/>

2) Naplánování rodinného rozpočtu - Finanční plán - Zaplo.cz. Krátkodobá půjčka | Mikropůjčka - Zaplo.cz [online]. Copyright © 4finance Group [cit. 29.04.2019]. Dostupné z: <https://www.zaplo.cz/clanky-a-novinky/jak-na-rodinny-rozpocet/>